

Av. Berrin TAYMUR

**SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ
SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ İLE
SUÇU BİLDİRMEME SUÇU ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Eylül 2025

ISBN: 978-625-5697-19-6

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Toplum sağlığına hizmet eden sağlık mesleği mensupları, görevlerini ifa ederken yalnızca meslekî bilgi ve becerileriyle değil, aynı zamanda hukuki ve etik yükümlülükleriyle de sorumluluk üstlenmektedir. Bu çalışmada, sır saklama yükümlülüğü ile suçu bildirme yükümlülüğü çerçevesinde sağlık çalışanlarının karşı karşıya kalabileceği durumlar, ceza hukuku perspektifinden ele alınmıştır. Uygulamada kimi zaman aynı olayda birlikte ortaya çıkan bu iki yükümlülüğün nasıl yönetilebileceği konusu, tez kapsamında çok yönlü biçimde incelenmiştir.

Bu akademik sürecin en başından son aşamasına kadar bana yol gösteren; rehberliğini yalnızca bilimsel konularla sınırlı tutmayıp her adımda yapıcı yaklaşımıyla yanımda olan çok değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Tülay Kitapçıoğlu Yüksel'e içtenlikle teşekkür ederim. Sabırlı yönlendirmeleri, güven verici tutumu ve teşvik edici katkıları, bu tezin yalnızca tamamlanmasını değil, aynı zamanda gelişmesini de mümkün kılmıştır.

Hayatımın her döneminde olduğu gibi, bu süreçte de koşulsuz sevgisi, sabrı ve desteğiyle yanımda olan; aynı zamanda ilk öğretmenim olan sevgili annem Yeliz Taymur'a, hayat tecrübesi, duruşu ve fikirleriyle yolumu her zaman aydınlatan; bakış açısıyla yönümü bulmamı sağlayan, her adımında güven duyduğum ve örnek aldığım sevgili babam Av. Atila Taymur'a, bu yolculukta en az benim kadar emek veren, her koşulda yanımda olan ve desteğini her zaman hissettiren canım ablam Av. Makbule Taymur'a ve varlıklarıyla bana güç katan biricik kardeşlerim Polen, Hasan ve Onur Taymur'a gönülden teşekkür ederim.

Bu çalışmanın alanına değerli bir katkı sunmasını diliyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR.....	XI
ÖZET.....	XIII
ABSTRACT	XIV
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

1.1. Sağlık Mesleği Mensubu Kapsamındaki Kişiler ve Tanımlamalar.....	5
1.1.1. Hekim.....	8
1.1.2. Diş Hekimi	11
1.1.3. Eczacı.....	11
1.1.4. Ebe	13
1.1.5. Hemşire	14
1.1.6. Sağlık Alanında Hizmet Veren Diğer Kişiler	15
1.2. Sır ve Meslek Sırrı Kavramı	18
1.2.1. Sır	18
1.2.2. Meslek Sırrı.....	21
1.3. Sır Saklama Yükümlülüğünün Tarihçesi	23
1.4. Sır Saklama Yükümlülüğünün Ulusal ve Uluslararası Dayanakları	29
1.4.1. Ulusal Düzenlemeler	29
1.4.1.1. Anayasa’da Sır Saklama Yükümlülüğü	29

1.4.1.2. Türk Medeni Kanunu'nda Sır Saklama Yükümlülüğü.....	32
1.4.1.3. Türk Borçlar Kanunu'nda Sır Saklama Yükümlülüğü.....	33
1.4.1.4. Türk Ceza Kanunu'nda Sır Saklama Yükümlülüğü.....	35
1.4.1.5. Mesleki Mevzuatta Sır Saklama Yükümlülüğü	38
1.4.1.5.1. Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi	38
1.4.1.5.2. 1998 tarihli Hasta Hakları Yönetmeliği.....	39
1.4.1.5.3. Hekimlik Meslek Etiği Kuralları	42
1.4.1.5.4. Ruh Hekimliği (Psikiyatri) Meslek Etiği Kuralları.....	43
1.4.1.5.5. Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun.....	44
1.4.1.5.6. Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği	45
1.4.1.5.7. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	45
1.4.2. Uluslararası Düzenlemeler	46
1.4.2.1. Dünya Tabipler Birliği (DTP) Bildirgeleri.....	47
1.4.2.1.1. Cenevre Bildirgesi.....	47
1.4.2.1.2. Hekimlik Ahlakı Uluslararası Yasası	48
1.4.2.1.3. Bütün Ulusal Bakım Sistemleri İçin Sağlık Bakımı ve Sunulmasında On İki İlke	49
1.4.2.1.4. Helsinki Bildirgesi.....	50
1.4.2.1.5. Lizbon Hasta Hakları Bildirgesi.....	51
1.4.2.1.6. Silahlı Çatışma Dönemlerine İlişkin Kurallar	53
1.4.2.1.7. Spor Hekimliğinde Sağlık Bakımının İlkelerine İlişkin Bildirge ...	54
1.4.2.1.8. Dünya Tabipler Birliği Geçici AIDS Bildirisi	54
1.4.2.1.9. Açlık Grevleri Konusunda Malta Bildirgesi	55
1.4.2.1.10. Dünya Tabipler Birliği Bildirgesi: İnsan Genomu Projesi	56
1.4.2.1.11. Sağlık Bakımından Devamlı Kalite Geliştirme Konusunda Ana Hatlarına İlişkin Bildirge	57
1.4.2.2. Avrupa Geneline Hazırlanan Belgeler.....	58
1.4.2.2.1. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı	58
1.4.2.2.2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	59
1.4.2.2.3. Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi	61

1.4.2.2.4. Avrupa Hasta Hakları Şartı	62
1.4.2.2.5. Sağlık Çalışanları İçin Sağlık Hizmetinde Gizliliğe ve Mahremiyete İlişkin Avrupa Rehber Kuralları	63
1.4.2.3. Uluslararası Diğer Düzenlemeler	65
1.5. Sağlık Mesleği Mensupları Açısından Meslek Sırrı ve Kapsamı	69
1.5.1. Genel Olarak	69
1.5.2. Hasta Çocuğa Ait Verilerin Aile ile Paylaşılması Durumu	73
1.5.3. Konsültasyon Sürecinde Hasta Verilerinin Paylaşılması Sorunu	77
1.5.4. Hastanın Ölümünden Sonra Sağlık Mesleği Mensuplarının Sır Saklama Yükümlülüğünün Devam Edip Etmeyeceği Sorunu	78
1.5.5. Sağlık Mesleği Mensubu Sıfatının Sona Ermesi Halinde Sır Saklama Yükümlülüğü	80
1.6. Sır Saklama Yükümlülüğünün İstisnaları	80
1.6.1. Hastanın Rızası	81
1.6.2. Meşru Savunma	87
1.6.3. Zorunluluk (Zaruret) Hali	90
1.6.4. Kanun Hükmünün İcrasından Kaynaklanan İstisnalar	97
1.6.4.1. Kamu Sağlığı	97
1.6.4.2. Suç Bildirimi	102
1.6.4.3. Hakkın Kullanılması	102
1.6.4.4. Doğum ve Ölüm Olaylarının Bildirimi	103
1.6.4.5. Yargı Makamları Tarafından İstenilen Belge ve Bilgilerin Paylaşımı ...	105

2. BÖLÜM

SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ SUÇU BİLDİRMEMESİ SUÇU (TCK m. 280)

2.1. Suçu Bildirme Yükümlülüğünün Tarihsel Gelişim Süreci	107
2.2. Türk Ceza Kanunu'nda Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmemesi Suçu	120
2.2.1 Genel Olarak	120
2.2.2. Korunan Hukuki Değer	121
2.2.3. Suçun Temel Unsurları	125
2.2.3.1. Suçun Maddi (Objektif) Unsurları	125

2.2.3.1.1. Fail.....	125
2.2.3.1.2. Mağdur	132
2.2.3.1.3. Suçun Konusu	134
2.2.3.1.3.1. Genel Olarak	134
2.2.3.1.3.2. Görevin İcrası Esnasında Gerçekleşme	134
2.2.3.1.3.3. İşlenen Suç	138
2.2.3.1.3.4. Suç İşlendiğine İlişkin Belirti.....	142
2.2.3.1.4. Fiil	145
2.2.3.1.4.1.Genel Olarak	145
2.2.3.1.4.2. Mesleğin İcrası Sırasında Suçun İşlendiğine Yönelik Belirtinin Yetkili Makamlara Bildirilmemesi veya Bildiriminde Gecikme Gösterilmesi	147
2.2.3.1.4.3. Bildirimde Bulunulacak Yetkili Makam.....	151
2.2.3.1.4.4. Bildirimin Şekli.....	153
2.2.3.1.4.5. Bildirimin Kapsamı.....	155
2.2.3.2. Suçun Manevi (Subjektif) Unsurları	156
2.2.3.2.1. Kast	156
2.2.3.2.2. Taksir	157
2.2.3.3. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru	159
2.2.3.3.1. Genel Olarak	159
2.2.3.3.2. Susma Hakkı (Nemo tenetur İlkesi)	162
2.2.3.3.3. Sağlık Mesleği Mensuplarının Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanma Suçlarına İlişkin Olarak Suçu Bildirmemelerine Yönelik Düzenleme	164
2.2.3.3.4. Meslek ve Sürekli Uğraşları Sebebiyle Tanıklıktan Çekinme	165
2.2.3.4. Kusurluluk	170
2.2.3.4.1. Genel Olarak	170
2.2.3.4.2. Cebir ve Şiddet.....	172
2.2.3.4.3. Korkutma ve Tehdit.....	174
2.2.3.4.4. Zorunluluk Hali	175
2.2.3.4.5. Kusurluluğu Etkileyen Hata Halleri	178
2.2.3.5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	180
2.2.3.5.1. Teşebbüs	180

2.2.3.5.2. İştirak.....	183
2.2.3.5.3. İçtima.....	188
2.2.3.6. Yaptırım ve Kovuşturma	193

3. BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA SUÇUN DÜZENLENME BİÇİMİ VE SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ, SAĞLIK MESLEĞİ MENSUPLARININ SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ İLE SUÇU BİLDİRMEME SUÇUNUN KARŞI KARŞIYA GELDİĞİ HALLER VE ARALARINDAKİ İLİŞKİ

3.1. Sağlık Mesleği Mensuplarının Sıklıkla Karşılaştığı Suçlar	195
3.1.1. Aile İçi Şiddet	195
3.1.2. İşkence Suçu	199
3.1.3. Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları	203
3.1.4. Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar	209
3.1.5. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanma Suçu	212
3.2. Psikiyatristlerin Sır Saklama ve Bildirim Yükümlülükleri ile Bu Konunun Yargısal Boyutu	221
3.3. Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmeme Suçu ile Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu Arasındaki İlişki	227
3.4. Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmeme Suçu ile Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Verilmesi veya Ele Geçirilmesi Suçu Arasındaki İlişki	229
3.5. Sağlık Mesleği Mensuplarının Sır Saklama Yükümlülüğü ile Suçu Bildirmeme Suçu Arasındaki İlişki	232
3.6. Karşılaştırmalı Hukukta Suçu Bildirmeme Suçunun Düzenlenme Biçimi ve Sır Saklama Yükümlülüğü	236
3.6.1. Genel Olarak	236
3.6.2. İtalyan Ceza Hukuku'nda Bildirim Yükümlülüğü	236
3.6.3. Alman Ceza Hukuku'nda Bildirim Yükümlülüğü.....	239
3.6.4. Fransız Hukuku'nda Bildirim Yükümlülüğü.....	242
3.6.5. İngiliz Ceza Hukuku'nda Bildirim Yükümlülüğü.....	244
SONUÇ VE ÖNERİLER	247
KAYNAKÇA	251

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
bknz.	: Bakınız
C	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
DMK	: Devlet Memurları Kanunu
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
E.	: Esas
ETCK	: Eski Türk Ceza Kanunu
f.	: Fıkra
HHY	: Hasta Hakları Yönetmeliği
HIV	: Human Immun Virüs
İÜHFM	: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası
m.	: Madde
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfadan Sayfaya
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi

TAÜHFD	: Türk Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
TBB Dergisi	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TŞSTİHK	: Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
TUS	: Tıpta Uzmanlık Sınavı
UHK	: Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
vb	: Ve benzeri
vd	: Ve devamı
Y	: Yıl
Yrg.	: Yargıtay

CONFIDENTIALITY OBLIGATION OF HEALTHCARE PROFESSIONALS OFFENSE OF FAILURE TO REPORT A CRIME THE RELATIONSHIP BETWEEN

ÖZET

Sağlık mesleği mensuplarının meslekleri gereği edindikleri sırları saklama yükümlülüğü, meslek etiğinin temel yapı taşlarından biridir. Bu yükümlülük, bireylerin özel hayatının gizliliğini koruma ve sağlık hizmetlerine duyulan güvenin sürdürülmesi açısından hayati bir rol oynamaktadır. Sırrın saklanması, hastaların sağlık mesleği mensuplarına karşı duyduğu güvenin temelinde yer almakta, bireylerin sağlık sorunlarını açıkça paylaşabilmelerine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, sır saklama yükümlülüğü, yalnızca etik bir zorunluluk değil, aynı zamanda hukuki bir yükümlülük olarak da sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliğine katkıda bulunmaktadır.

Bireylerin mahremiyetini koruma amacını taşıyan bu yükümlülük, sağlık mesleği mensuplarının hastaların sağlık durumlarına ilişkin bilgileri üçüncü kişilerle paylaşmaktan kaçınmalarını, mesleki sorumluluklarının bir gereği olarak ortaya koymaktadır. Tarihsel süreçte de bu yükümlülük, tıp mesleğinin ayrılmaz bir unsuru olmuş ve sağlık hizmetlerinin güven temelinde gelişmesine katkı sağlamıştır. Bununla birlikte, modern toplumlarda değişen dinamikler, suç politikalarına yönelik artan hassasiyet ve kamu düzenini koruma amacı doğrultusunda geliştirilen düzenlemeler, sağlık mesleği mensuplarına yeni sorumluluklar yüklemiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 280. maddesi, sağlık mesleği mensuplarına suçun bildirilmesi yükümlülüğünü açıkça düzenlemiş ve bu yükümlülüğün ihlaline yönelik cezai yaptırımlar öngörmüştür. Bu düzenleme, sağlık mesleği mensuplarının meslekleri gereği suçla temas etme olasılığının yüksekliği göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Ancak, suçu bildirme yükümlülüğü ile sır saklama yükümlülüğü kimi durumlarda karşı karşıya gelmekte ve bu durum hem etik hem de hukuki açılardan önemli tartışmaları beraberinde getirmektedir. Özellikle bu yükümlülüklerin karşı karşıya geldiği durumlarda, sağlık mesleği mensupları açısından hangi yükümlülüğün öncelikli olması gerektiği sorunu, önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, çalışmamızda sır saklama ve suçu bildirme yükümlülükleri arasındaki ilişki, ulusal ve uluslararası düzenlemeler, farklı doktrinsel yaklaşımlar, karşılaştırmalı hukuk ve güncel yargı kararları ışığında ele alınmıştır. İncelememiz, bu iki yükümlülüğün uygulamada ne şekilde kesiştiğini ve hangi sorunları beraberinde getirdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca, çalışmamızda sağlık mesleği mensuplarının karşılaştığı etik ve hukuki ikilemlerin çözümüne yönelik öneriler sunulmuş, bu alandaki düzenlemelerin geliştirilmesine yönelik değerlendirmelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Mesleği Mensubu, Sır Saklama Yükümlülüğü, Suçu Bildirmeme, Türk Ceza Hukuku, Türk Ceza Kanunu.

ABSTRACT

The obligation of healthcare professionals to maintain professional confidentiality is one of the fundamental pillars of professional ethics. This obligation plays a vital role in protecting individuals' privacy and maintaining trust in healthcare services. Professional confidentiality underpins the trust patients place in healthcare professionals, enabling individuals to share their health issues openly. In this context, the obligation to safeguard professional secrets is not only an ethical requirement but also a legal obligation that contributes to the sustainability of healthcare services.

This obligation, aimed at protecting individuals' privacy, necessitates that healthcare professionals refrain from sharing information about patients' health conditions with third parties as part of their professional responsibilities. Historically, this obligation has been an integral element of the medical profession and has contributed to the development of healthcare services on a foundation of trust. However, the evolving dynamics of modern societies, increased sensitivity to criminal policies, and regulations aimed at maintaining public order have imposed new responsibilities on healthcare professionals.

Article 280 of the Turkish Penal Code explicitly regulates the obligation of healthcare professionals to report crimes and prescribes criminal sanctions for the violation of this obligation. This provision has been designed considering the high likelihood of healthcare professionals encountering criminal activity in the course of their duties. However, in certain situations, the obligation to report crimes conflicts with the obligation to maintain confidentiality, leading to significant ethical and legal debates. Particularly in cases where these

obligations clash, the question of which obligation should take precedence for healthcare professionals becomes a critical issue.

In this regard, our study examines the relationship between the obligations of maintaining professional confidentiality and reporting crimes in light of national and international regulations, various doctrinal approaches, and contemporary judicial decisions. Our analysis aims to reveal how these two obligations intersect in practice and the challenges they bring. Furthermore, our study provides suggestions for resolving the ethical and legal dilemmas faced by healthcare professionals and includes evaluations for improving regulations in this field.

Keywords: Healthcare Professional, Confidentiality Obligation, Failure to Report a Crime, Turkish Criminal Law, Turkish Penal Code.